

## SZAKMAI BESZÁMOLÓ

GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL			
ÉRKEZETT	Vj. ügyszám:	Bejelentés sz.	Panasz sz.
2008. AUG 19.			
Intézkedésre kijelölt szerv, egység			
Főtitkárság			
AL/0188/2008/002		Érkeztető szám:	
AL/0138/2007		7617	

Pályázati eljárás száma: VKK/4/2006

Program neve: Az E-Business és a „fapados” légitársaságok

A támogatási szerződés száma: AL/0188/2008/001

Kedvezményezett neve: Századvég Politikai Iskola Alapítvány

Szakmai felelős neve: Giró-Szász András

A Program befejezésének határideje: 2008. január 31. (módosítások után)

A beszámoló csak részeredményre vonatkozik:

1. Ismertesse a Program megvalósításának menetét, írja le a végrehajtás egyes lépéseit és csatolja a végrehajtás során keletkezett fontosabb dokumentumokat! Sorolja fel a Program megvalósításában közreműködőket (a Kedvezményezett részéről vagy megbízása alapján)!

A 2007 tavaszától kezdődő adatgyűjtést követően a szeptemberben a GVH munkatársaival tartott egyeztetésen meghatározott és elfogadott, részben módosított és pontosított kutatási terv alapján indult el a tanulmány összeállítása.

A program alatt elkészített három fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetés, egy kétféle rekordot tartalmazó árazási adatbázis és egy a légi közlekedésről közvetlen tapasztalatokkal rendelkező szakemberekből álló kerekasztal beszélgetés anyaga biztosított rendkívül masszív primer kutatási alapot a tanulmány kidolgozásához. Míg az adatbázis feltöltése még 2007. április-májusában megtörtént, addig a fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetések és a szakértői kerekasztal megrendezése közvetlenül a kutatási anyag megírása előtt kapott helyet, ezzel biztosítva az információk minél naprakészebb voltát. A szerzők a 2007. novemberében leadott első verziót a GVH-val való egyeztetés alapján, 2008. januártól februárig fejlesztették és bővítették ki.

A Programban közreműködő szervezetek voltak:

- Századvég Kutatóintézet
- E-business Kutatóközpont
- Forsense Piackutató és Stratégiai Tanácsadó Intézet
- eBIT e-Business Management Consultants Kft.
- Coface Hungary Csoport

Projektgazdák és szerzők:

- Gellén Márton
- dr. Nemeslaki András
- Pocsarovszky Károly
- Szabó Balázs
- Csomán Gábor
- Szutorisz Gábor

Szakértői közreműködők:

- Imre Zsombor: az eBIT e-Business Management Consultants Kft. partnere, korábban a Wizz Air vezető beosztású munkatársa;
- Gácsai-Kis Tamás: az Eurocontrol, az európai légügyi hivatal munkatársa;
- Sziva Ivett: turizmus szakértő, Phd hallgató a Budapesti Corvinus Egyetem Szolgáltatásmenedzsment tanszékén;
- Kiss Katalin: Gazdasági Verseny Hivatal munkatársa;
- Fülöp János: a Hungarocontrol Nemzetközi kapcsolatok és Szakmai Együttműködési osztály vezetője;
- dr. Gyarmati Károly: a Hungarocontrol Légiforgalmi tájékoztató osztály vezetője.

## 2. Részletesen ismertesse és értékelje a Program eredményeit!

A tanulmány eredményei 3 lényeges terület köré csoportosíthatók:

- a magyarországi diszkont légitársaságok piac szerkezetének leíró jellegű elemzése
- a „fapados” üzleti modell részletes elemzése különös tekintettel a fogyasztói viselkedés és a webes megjelenések vizsgálatára
- az árazási stratégiák vizsgálata konkrét adatgyűjtés és matematikai modellezés segítségével.

### - szakmailag / tudományos szempontból

A magyarországi diszkont légi közlekedési iparág ilyen átfogó és mély vizsgálatára korábban nem került sor. A kutatásban részt vevő hallgatók saját résztémáikkal dr. Nemeslaki András konzultációja mellett elindultak a Budapesti Corvinus Egyetemen tartott Tudományos Diákköri Konferencián, három dolgozattal. Mindhárom dobogós helyezést ért el, kettő arany- és egy bronzérem bizonyította a szakmailag magas fokú munkát, melyet véghezvittek. A bírálók között olyan személyek voltak megtalálhatók, mint: dr. Berde Éva, dr. Reszegi László, dr. Trautmann László és dr. Szakadát László. Az elismert szaktekintélyek már az egy-egy dolgozatban felölelt kisebb témákat is kiemelkedőnek találták, s így a sokkal bővebb, sokrétűbb, szintetizált végső tanulmány még azokon is jóval túlmutat tudományos szempontból. Különösen egyedülálló például az árelemzési fejezetben ismertetett speciális adatgyűjtési technika és a képzett adatbázis rendkívül magas színvonalú statisztikai elemzése, illetve a játékelméleti alapokon nyugvó verseny szimulációs modellek felállítása.

### - a pályázati célkitűzésekkel összefüggésben

A diszkont légitársaságok témája aktuális, sokszor taglalt témája nem csak a médiának, de gazdasági és jogi fórumoknak is. A társaságok bevétel vagy költség oldali vizsgálata mellett az iparág számtalan érintettje is gyakran képbe kerül. A tanulmány a célkitűzéseknek megfelelően széles spektrumból elemezte a kereslet és kínálat internetes találkozását.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központjának több célkitűzése is volt a pályázati támogatással, így a tanulmány megszületése mellett azt várta a programtól, hogy a benne résztvevő szervezetek olyan kompetenciákat fejlesszenek a folyamat során, hogy attól kezdve képesek legyenek komplex iparági elemzések elkészítésére a jövőben is. Emellett központi törekvése volt, hogy minél szorosabb együttműködését érjen el a résztvevők és az érintettek között, illetve hogy a projekt tapasztalata és az eredmények minél több fórumon kerüljenek ismertetésre és hasznosítására. A program kiválóan teljesítette a GVH ilyen irányú elvárásait, amennyiben a résztvevő szervezetek és személyek listája már a megjelenés előtt is terjedelmes, de a publikációk után további együttműködések várható a téma folytatásaként mind tudományos, mind gazdasági oldalról.

### - újszerűség bemutatása

A diszkont légitársaságok megjelenése óta számtalan publikáció született költségelőnyük forrásairól, árazási technikájukról, üzleti gyakorlatukról. Más metszetben, az egyes társaságok történetéről, sikereikről és kudarcaikról is jelentős mennyiségű irodalom áll az érdeklődők rendelkezésére. A fapados üzleti modell kapcsán gyakran felmerül az interneten történő jegyértékesítés, mint kulcstényező, s így a légi ipar és az e-kereskedelem trendjeinek egyre szorosabb kapcsolata. Mindezen munkák azonban szinte soha nem együtt tárgyalják a fentieket, nem gyakorlati szempontból, s nem a magyar légi közlekedési iparágban tapasztalható konkrétumok alapján készültek.

E kutatás a diszkont üzleti modellt nem mint külön, szeparált esetet vizsgálta, hanem a légi közlekedés gazdasági mechanizmusainak elméleti bázisán helyezte el azt, annak egyedi jellemzői alapján. A légitársaságok története segít megérteni azok viselkedését, ám e dolgozat azok stratégiáját nem egyedien, hanem rendszer szemléletben, egymáshoz viszonyítva értékeli ki. E-business megoldásait nem pusztán elméleti szemszögből mutatja be, sokkal inkább rávilágít, mennyire eltérően kerülhet a fapados e-kereskedelmi modell implementálásra az egyes vállalatok esetén. Konkrét példákat hoz a megvalósítások gyakorlati eredményeiről és hiányosságairól, sikereiről és kudarcairól mind off-, mind online stratégiájukat tekintve. A tanulmány célja az volt, hogy magyar piac feltárásán keresztül

szakítson a korábbi gyakorlattal, és az iparágat olyan komplex és összefüggő rendszerként tárgyalja, amilyen a valóságban. A modellek, légitársaságok, hatóságok és utasok ugyanis mind-mind összefüggnek. A szereplők reagálnak egymás viselkedésére, sőt próbálják előre prognosztizálni egymás stratégiáját; a modellek folyamatosan fejlődnek, finomodnak, s míg a szabályozóhatóságok igyekeznek e változásokat lekövetni, addig egyszersem meghozott rendeleteikkel alapját adják a nemzetközi légi közlekedés működésének. Végezetül, de nem utolsósorban fontos volt kutatást készíteni és ezáltal megismeri a hazai utasok véleményét az elmúlt évtizedben lezajlott változásokról; mit látnak ők a diszkont üzleti modelltől, mennyire érzik magukat felkészültnek az internetes tájékozódás, jegyvásárlás, online fizetés támasztotta kihívásokra.

- a továbbfejlesztés lehetőségei (pl. Program kiterjesztése, további kutatás, módosítás szükségessége)

További kutatási témát jelenthet a szimulációs modell részletesebb kifejlesztése, amivel lehetővé válik mélyebb, nem közvetlenül az árazást érintő szabályozások hatásvizsgálata is. Ez nemcsak az implementációban igényelne további munkát, de a specifikáció továbbfejlesztését is magával vonná.

- az eredmények hasznosításának lehetőségei

A hasznosítás irányát kutatási vonalon egyrészt a kiterjesztésben látjuk más iparágak felé, másrészt a légi közlekedési iparág vonatkozásában a mélyítésben, azaz a piaci szerkezet elemzéséhez szükséges KSH adatok megszerzésében és az árakat még szélesebb körben történő, folyamatos rögzítésére lehetőséget adó rendszer felállításában.

Az eredmények jól hasznosíthatók az e-kereskedelem üzleti szemléletű terjesztésében, és a technológiai problémákon túlmutató gazdasági összefüggések kiemelésében is. A online trendek és a honlapok értékelése nem csak a légi-, de szinte minden világhálón megjelenő más iparág számára nagy jelentőséghez juthat internetes stratégiájukban. Az árazási módszerek újszerű megközelítése lehetőséget ad a yield menedzsment rendszerek megértésén keresztül más helyen történő bevezetésükre.

A tanulmány már jelenlegi formájában is hasznosul az oktatásban, illetve konferenciákon a részeredmények bemutatásával, míg összességében kiválóan szolgálja a versenykultúra színvonalának emelését az elektronikus kereskedelem területén.

### 3. Sorolja fel és mellékelten csatolja a Programmal (annak eredményeivel) összefüggésben született tanulmányokat, kiadványokat, publikációkat, előadásokat stb.! A Program végrehajtása mennyiben segítette a Programban résztvevők tudományos előmenetelét?

A kutatásban résztvevő hallgatók a Budapesti Corvinus Egyetemen tartott Tudományos Diákköri Konferencián indított dolgozatai:

1. Hozam menedzsment: Diszkont légitársaságok árazása	Mikroökonómia szekció	Első helyezett OTDK továbbjutó
2. Az e-business hatása a hazai diszkont légi közlekedési iparágra	E-business szekció	Harmadik helyezett OTDK továbbjutó
3. A hazánkban megjelenő diszkont légitársaságok elemzése	Vállalatgazdaságtan szekció	Első helyezett OTDK továbbjutó

A Vezetéstudomány év végén tervezett száma az e-business témakörre fog fókuszálni, ebben a tanulmány bizonyos részei szerepelni fognak.

A Corvinus Egyetem E-business Kutatócsoportja a következő területeken hasznosítja folyamatosan az eredményeket:

- Az Elektronikus Kereskedelem és az E-business üzleti modellek tantárgy oktatásában

- Az online iparágak piacelemzésének kiterjesztésében, más iparágak vonatkozásában való tesztelésében,
- Ph.D. témakörök kiírásában
- Az egyetem tanszékei közötti kutatómunka kiterjesztésében a kutatóközpont hallgatóinak kutatómunkába való bevonásához.

**4. Mutassa be, a Program megvalósítása mennyiben felel meg az eredeti munkatervnek (ütemezés, eredmények, esetleges eltérések indokai, különös tekintettel a támogatási szerződés módosítása nélkül végrehajtottakra)!**

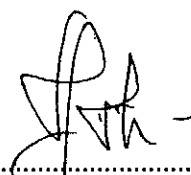
A Századvég kutatóintézet 2007 februárjában kezdte meg két támogatott munkájának kidolgozását a Budapesti Corvinus Egyetem E-business Kutatóközpontjával szoros együttműködésben. A Gazdasági Versenyhivatallal való egyeztetés után 2007 márciusában a párhuzamos megvalósítás helyett az egymás utáni mellett döntöttek, így az „E-business és a fapados légitársaságok” tanulmány csak az „Internetes könyvertékesítés és a hazai könyvpiac” program 2007. augusztusi lezárását követően kezdődött el.

2007 szeptemberében a GVH, a Századvég és az E-business Kutatóközpont illetékesei szakmai egyeztetést tartottak a pályázatban kitűzött célok újradefiniálásával, illetve kisebb módosítások mellett konkretizálták a tanulmány várható eredményét, struktúráját, tartalmi elemeit. Bár így a tanulmány kidolgozása csak az ősz kezdetével indult meg, a projektben részt vevők már tavasztól adatgyűjtést végeztek, melyből tekintélyes mennyiségű primer és szekunder információ állt már össze a feldolgozás idejére. A szerzők a 2007. novemberében leadott első verziót a GVH-val való egyeztetés alapján, 2008. januártól februárig fejlesztették és bővítették ki.

**5. Amennyiben rendelkezésre áll, csatolja a Program résztvevői / célcsoportja által készített értékelést!**

Kelt: .....  
2008 JÚL 23.

.....  
  
.....  
Szakmai felelős aláírása

.....  
  
.....  
Kedvezményezett (képviselőjének cégszerű) aláírása

**SZÁZADVÉG**  
Politikai Iskola Alapítvány  
1037 Budapest,  
Nagybátonyi u. 8-10.